

EL PROJECTE DE LLEI D'UNIVERSITATS

Toñi Viñas

Universitat de València

Aquest article és una anàlisi del fons ideològic que sustenta aquest projecte de llei, fons que difícilment es veurà afectat per les possibles modificacions que pugui experimentar el projecte en el debat parlamentari.

Darrera dels conceptes de competitivitat, potenciació de l'activitat investigadora, la interacció i control de "la societat" sobre el sistema universitari, s'hi amaga una profunda concepció mercantilista i privatitzadora de l'activitat universitària, tant docent com investigadora pel que fa al producte final (investigació i graduats).

El contingut de la nova Llei d'Universitats s'adequa exactament a les línies enunciades per la ministra. En aquest sentit, així com va posar de manifest el passat 19 d'abril, el nou sistema universitari s'enfronta a nous reptes socials i institucionals. Reconeix que el nou espai europeu d'ensenyament superior, nascut amb la Declaració de Bolònia, requereix un nou model universitari que faciliti la competitivitat internacional de les universitats i que la societat del coneixement reclama una major flexibilitat en les estructures organitzatives de l'ensenyament. Sobre aquesta base entén el Govern que els objectius de la nova llei hauran de ser: la millora de la qualitat de tots els aspectes del sistema i establir els mecanismes adequats per a potenciar l'activitat investigadora de les universitats; en resum, el repte és elaborar, segons el Govern, un marc normatiu que estimuli el dinamisme dels universitaris i de la societat en funció d'uns majors nivells d'excel·lència, d'exigència, de rigor en el treball i d'integració en el context social.

Darrera dels conceptes de competitivitat, potenciació de l'activitat investigadora, la interacció i control de "la societat" sobre el sistema universitari, s'hi amaga una profunda concepció mercantilista i privatitzadora de l'activitat universitària, tant docent com investigadora pel que fa al producte final (investigació i graduats). Així mateix, les noves directrius i les convocatòries de finançament de la investigació afavoreixen molt més la investigació aplicada orientada a satisfer demandes estrictament empresarials. No podem caure en un nou thatcherisme que va desvertebrar quasi tot el sistema universitari britànic per mor d'un liberalisme salvatge. No resulta difícil concloure que la Universitat i l'administració financien la formació específica d'investigadors que estan servint interessos particulars. Si s'ha de pagar els investigadors de les multinacionals, haurien de ser aquestes les que els finançassin. El "dinamisme" del món universitari i de la societat, l'entén el govern actual com servilisme i supeditació de les estructures universitàries als inte-

ressos anteriorment denunciats.

No és estrany, idò, que l'executiu proclami que el govern de les nostres universitats té necessitat d'equips professionals. I per això es modifica l'estructura dels òrgans de les universitats reduint la participació democràtica en els òrgans de decisió: no té altra explicació la fal·laç distinció entre òrgans de direcció i de gestió per una banda, i òrgans de representació i de control, per altra. El govern de la Universitat correspondrà a un Consell de Govern, presidit pel rector, el qual, amb el seu Consell de Direcció, durà la direcció i la gestió ordinària. La representació i control seran exercits pel Claustre, pel Consell Social i una Junta Consultiva. En definitiva, l'òrgan de govern fonamental serà el Consell de Govern. El Consell Social, la Junta Consultiva i el Claustre hi són amb unes competències totalment diluïdes, confoses i només d'assessorament. A més, al Claustre, òrgan genuí de representació de la comunitat universitària, li mancarà una composició democràtica des del moment en què hi haurà una presència majoritària del professorat funcionari doctor (un mínim del 51%), de professorat no funcionari o no doctor (un mínim del 19%), en detriment de la presència de les i els estudiants i PAS (que en el millor dels casos mai no podrà superar el 30%). Una altra novetat és el sistema d'elecció de rector, elegit per sufragi "universal" per la comunitat universitària, això sí, amb una ponderació semblant a l'elecció del claustre. Així el rector podrà ser elegit per un col·legi electoral minvat i gens amic del sufragi universal sinó més bé amb la d'un sistema censitari i que, tant si és vol com si no, respondrà als interessos de la part electoral majoritària i no del conjunt de la universitat (estudiants, PAS, PDI). Aquest sistema, a més, condueix a un règim presidencialista que, lluny d'aportar l'elecció del rector d'interessos estamentals o corporatius, farà possible l'existència d'una figura desvinculada dels òrgans de participació democràtica, com fins ara el claustre, i per-

L'òrgan de govern fonamental serà el Consell de Govern. El Consell Social, la Junta Consultiva i el Claustre hi són amb unes competències totalment diluïdes, confoses i només d'assessorament

metrà més bé la submissió a interessos "socials" i polítics aliens a l'àmbit acadèmic.

Si afegim això al fet que el Consell de Govern, òrgan decisiu en la vida universitària, estigui compost per tres terços de representació: un nomenat entre membres no acadèmics del Consell Social (de dubtosa constitucionalitat), un altre directament pel

rector, i el tercer pel Claustre, quina classe de Consell de Govern democràtic és aquest? És evident que amb aquest òrgan es pretén aconseguir que la famosa "interacció social", amb la pèrdua de l'autogestió de la comunitat universitària, quedi desarticulada.

Aquesta anàlisi no peca de gratuïtes ni de tímides interpretacions. El tarannà dels nostres governants ha quedat ben en evidència amb la presentació de l'Avantprojecte de Llei de Consells Socials de les Universitats Valencianes, sobre la qual ja ens hem pronunciat i que presenta una aclaparadora repre-

Informàtica
Ciutat

Servei tècnic
Venda d'ordinadors
Servei a domicili

EL MILLOR EN
HARDWARE & SOFTWARE

TEL: 971-28 98 98
FAX: 971-45 16 94

C./ De la Balanguera, 10 - baixos
07011 - Palma de Mallorca

sentació dels interessos empresarials i polítics. No podem oblidar que el País Valencià està sent el laboratori d'experimentació de la política general educativa del PP per aplicar-la a la resta de l'Estat. Quant al professorat funcionari -que es manté configurat en els cossos actuals-, proposen i aplicaran una selecció del professorat en dues fases. La primera consistirà en una habilitació "nacional", i la segona en un concurs d'accés a cada una de les universitats. La comissió habilitadora estarà composta per set membres elegits mitjançant sorteig. Si amb això es vol eradicar la denominada pràctica de l'endogàmia, se sofrirà un doble procés que no evitarà aquest tabú. En primer lloc perquè l'habilitació no escaparà de les escoles, clans i "sectes" que elegiran la majoria dels candidats, així com és conegut en etapes anteriors a la LRU i, per tant, anirà llustrada per aquestes influències que seran probablement més greus que les actuals. En segon lloc, el concurs d'accés el farà cada universitat, amb la qual cosa, sobre la base de la

perfilació i l'establiment de programes, necessitats i interessos que cada universitat farà valer, al primer procés "endogàmic" s'hi afegirà aquest altre. A més de tot això, aquest sistema difícilment fa compatible l'existència d'un professorat vinculat a la societat, cultura i llengua pròpies del context de cada universitat.

Per altra part, s'estableix un nou règim retributiu bastant complex, que de tota manera permet que les comunitats autònomes creïn un component propi del complement específic o del de productivitat. Respecte de la carrera docent, la regulació de les figures de professorat contractat és atribuïda a les comunitats autònomes. No obstant, i pel que fa al professorat no funcionari, es preveuen les figures d'Ajudant i de Professor Ajudant Doctor, que no podrà ser de la pròpia universitat, cosa que no deixa de ser un despropòsit. Es crea, per altra part, la figura de Professor Contractat Doctor, amb tasques de docència o d'investigació o prioritàriament d'investigació, sotmesos a una avaluació externa positiva. Es crea la figura de Professor Col·laborador, incomprendiblement limitat a determinades àrees, i finalment es mantén la de Professor Associat amb la concepció que tenia primitivament en la LRU, a més de les de Visitant i Emèrit ja existents.

La selectivitat, fins al moment, no era més que un

filtre per adequar l'oferta i la demanda educatives, cosa reiteradament denunciada per la Confederació d'STEs en el sentit que, en aquest aspecte, s'haurien d'haver ajustat molt més aquests paràmetres. És possible que, donat el percentatge d'existència d'ensenyament privat no universitari, fos recomanable, per a garantir els principis d'igualtat, mèrit i capacitat, l'existència d'un mecanisme de control públic que homologui els resultats acadèmics dels estudiants procedents de l'ensenyament públic i del privat i eviti greuges comparatius entre universitats i la desigualtat d'oportunitats per als estudiants.

En substitució de l'actual Consell d'Universitats es crea el Consell de Coordinació Universitària, contemplat com el màxim òrgan consultiu i de coordinació del sistema universitari, en el qual participen les universitats privades, amb la qual cosa es permet la intervenció d'interessos privats en la coordinació i regulació del sistema públic. És a dir, seria possible, a partir d'un increment d'universitats privades i

amb la presència dels membres de designació política, que interessos privats i polítics ordenessin tot el sistema universitari.

S'observa la creació d'una Agència Nacional d'Avaluació i Acreditació. Per les seves competències podem afirmar que aquesta agència no és més que l'òrgan fiscalitzador, que pot arribar a discriminar les universitats i els seus membres segons paràmetres anterior-

ment denunciats de caire mercantilista i globalitzador, tot i admetre agències pròpies a cada comunitat.

Des de la Confederació d'STEs no podem sinó considerar altament negativa i perillosa per a les Universitats i la Societat, considerada en conjunt, aquesta Llei, que ataca frontalment l'Autonomia Universitària, fonament de la llibertat de docència, d'estudi i d'investigació, imprescindible per a una societat democràtica, i la debilita fins arribar a un punt crític, supeditant la institució universitària clarament i coherentment als interessos de les classes dominants del sistema globalitzador imperant. A més, denunciem que no s'ha comptat amb les Universitats per a la seva elaboració, dèficit que és evident en tot l'enunciat de la mateixa llei, ja que, així com s'han pronunciat diversos rectors d'universitats espanyoles, planteja més problemes que solucions.

...aquest sistema difícilment fa compatible l'existència d'un professorat vinculat a la societat, cultura i llengua pròpies del context de cada universitat...